Український Народний Союз 75 років Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly: 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 191. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 17-го ЖОВТНЯ 1969 ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 17, 1969 No. 191. VOL. LXXVI

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Четвер, 16 жовтня 1969

В АМЕРИЦІ

ШЕФ ШТАБУ АРМІЇ ГЕНЕРАЛ ВІЛЛІЯМ С. ВЕСТМОРЛЕНД СКАЗАВ, що війна у В'єтнамі може не увійде до історії як славна і переможна дія американської армії, але ця війна зреволюціонізує ведення війни в майбутньому. Генерал Вестморленд був кілька років командантом американських збройних сил у В'єтнамі. Промовляючи на зборах Приятелів Американської Армії, він твердив, що в майбутній війні значно зменшена буде роля піхотинця, бо вояки їздитимуть гелікоптерами. Машина так зреволюціонізує війну в майбутньому, як це зробили були танки при кінці першої світової війни. Великі зміни на краще будуть в розвідчій службі.

В НЮ ЙОРКУ ЖИВУТЬ 10 ВІДСОТКІВ порторіканців, але, як передбачають знавці, вони не матимуть жадної репрезентації в міській управі, яку мають вибрати у вівторок 4-го листопада. Причина цього така, що порторіканці розсіяні по цілому великому місті і не мають більшости, щоб перемогти у виборах. Та є ще одна причина того, що вони не можуть вибрати своїх представників до міської ради. В тих виборчих округах, де вони могли б мати більшість, вони так політично роз'єднані, що дозволяють непорторіканській меншині вибрати її кандидата. Досі вони мали президента дільниці Бронкс і двох радних в міській раді, та ці кандидати перепали у правиборах і не увійдуть до нової управи Ню Йорку.

СТАТИСТИЧНЕ БЮРО при Департаменті Праці щомісяця оприлюднювало, який відсоток американського робітництва не має праці. Бюро подавало щомісяця і число затруднених. Тепер воно буде подавати і ті числа, скільки треба робітників в різних промислах. Минулого місяця число безробітних збільшилося було на 0.5 відсотка, з 3.5 відсотка до 4-ох. Коли б ми знали, скільки є вільних варстатів праці, тому, що нема кому їх зайняти, тоді ми мали б правдивіший образ економіки, а тепер цього нема. Крайова Рада Промислової Конференції зможе тоді успішніше плянувати поборювання завеликого числа безробітних.

В АБІЛЕНІ, КЕНЗАС, ГОЛОВНИЙ ПОШТМАЙСТЕР Вінтон М. Блавнт передав нову шестицентову поштову марку Центрові ім. Двайта Д. Айзенгавера з приводу 79-их роковин з дня народження колишнього президента ЗСА та команданта союзних збройних сил в Европі під час другої світової війни. Він сказав, що „частиною спадщини генерала Айзенгавера є збереження нашої державної волі". Як відомо, Айзенгавер жив як юнак в Абілені, там знаходиться Бібліотека його імени, в якій зберігаються всі документи, що відносяться до його президентури в роках 1953-1960.

У СВІТІ

У КОСМОСІ КРУЖЛЯЮТЬ тепер уже 4 совєтські штучні сателіти — три з людськими залогами, разом сім осіб, і один, випущений у вівторок 14 ц. м., без залоги. ТАСС подає тільки інформації про кут, під яким ті сателіти летять у відношенні до Землі, про їх швидкість і віддаль від Землі, але мовчить про ціль тієї місії. Західні газети не виключають, що Совєти переведуть експеримент із „спаянням" тих сателітів, щоб створити першу рухому тривку космічну лябораторію.

ЯПОНІЯ І ГОЛЛЯНДІЯ ЗАСТЕРЕГЛИСЬ проти одної клявзулі американсько - совєтського договору проти використовування мирського дна для магазинування атомової зброї. За тією клявзулею ЗСА і СССР могли б створювати собі підводні арсенали зброї за три милі від берегів інших держав, як також вони — ЗСА і СССР — взяли собі монопольне право контролювати, чи інші держави мають склади зброї під водою.

ГОЛЛЯНДСЬКА ПРЕСТОЛОНАСТУПНИЦЯ БЕАТРІСА ПОВИЛА в минулу суботу сина. Прем'єр Голляндії повідомив парлямент, що новонароджена дитина знаходиться в інкубаторі, бо виявились труднощі в її віддихових проводах. Княжна Беатріса вже мала двоє дітей — сина і доньку.

ІНДІЯ ВІДКЛИКАЛА свого амбасадора з Марокко й шарж д'аффер з Йорданії на знак протесту проти недопущення індійської делеґації на конференцію мусульманських країн у Рабаті в Марокко в минулому місяці. Вправді більшість з 530-мільйонового населення Індії є визнавцями гінду, проте таки 60 мільйонів індійців є мусульманами. Йорданія була — поруч ворожого Індії Пакістану — одинокою мусульманською державою, яка була проти допущення Індії на ту конференцію.

НОВИЙ ШВЕДСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ПРИХИЛЬНИЙ більше північно - в'єтнамському, як південно - в'єтнамському режимові, признав одверто Ольоф Пальме на своїй першій конференції. Він став наступником Таґе Ерляндера, який був прем'єром Швеції впродовж 23-ох років і зрікся того становища. Ольоф Пальме признав, що в Північному В'єтнамі є диктаторський режим, але — мовляв — він „репрезентує нарід", а південно - в'єтнамський режим „репрезентує лише кліку". ЗСА перестерегли Швецію, що переведуть економічні репресії, якщо Швеція за свого нового уряду дасть Північному В'єтнамові фінансову допомогу: Пальме обіцяв в'єтнамським комуністам 40 мільйонів долярів.

У ЛИВАНІ ВЕЛИКЕ ПОРУШЕННЯ СПРИЧИНИЛА заява асистента державного секретаря Джозефа Сіско, що Америка „зустріне з великим стурбуванням кожну загрозу для ливанської суверенности". Ливанська преса зрозуміла ту заяву, як пересторогу на адресу однаково Ізраїлю, як правих арабських екстремістів, які хотіли б скинути короля Йорданії Гуссейна.

Інж. Юрій Т. Грушкевич помер у Дітройті

В останній хвилині, як це число „Свободи" вже мало друкуватись на пресі, з Дітройту наспіла сумна вістка, що в середу, 15-го жовтня, там помер після короткої недуги на 62-му році життя видатний і заслужений наш громадянин, інж енер-будівельник сл. п. Юрій Тарас Грушкевич. Подробиці в повідомленні в черговому виданні „Свободи". Похорон в суботу, 18-го жовтня з похоронного заведення Буґай при 3103 Коммор евеню в Дітройті о год. 9-ій рано до церкви Непорочного Зачаття і опісля на цвинтар Мавнт Олівет.

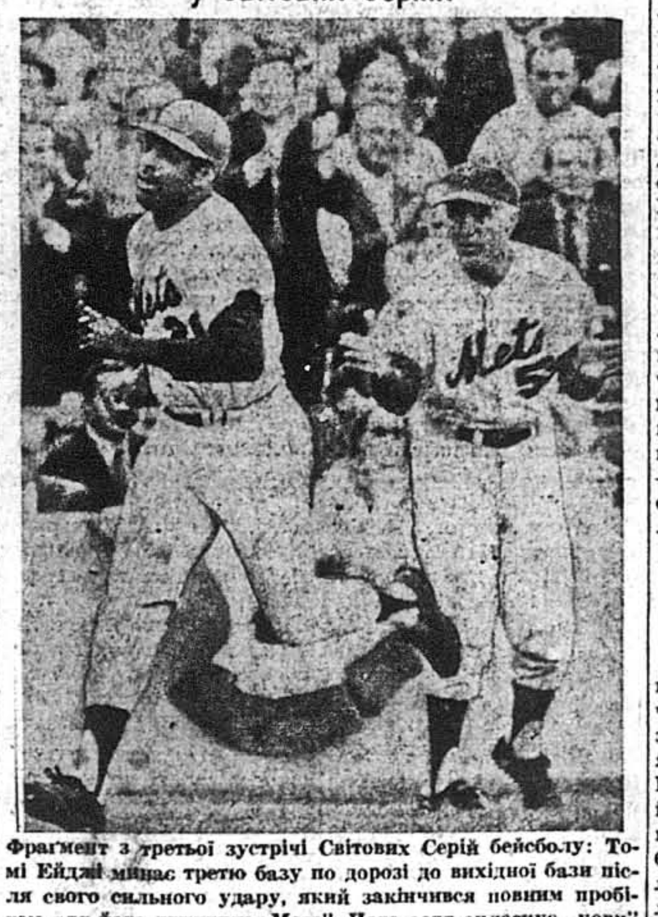
В ЗСА відбулися демонстрації за мир — проти війни у В'єтнамі

Ню Йорк. — В дні 15-го жовтня в численних місцевостях ЗСА відбулися противоєнні демонстрації, в яких взяли участь великі маси людей, що домагаються миру у В'єтнамі. Демонстрації відбулися без заворушень, спокійно, як це плянували їхні організатори. В деяких місцях були і протидемонстрації, учасники яких заявляли, що демонстрації проти війни у В'єтнамі не приспішують, тільки продовжують війну, бо ворог не схоче замиритися, коли бачить, що американський нарід не хоче продовжувати війну. Під час демонстрацій відбулися походи, промови, запалювання свічок увечері та молитви в церквах. У Вашингтоні демонстранти зібралися біля пам'ятника Вашингтона, де до них промовила вдова по вбитому негритянському провідникові Мартинові Лютерові Кінґові. Поліція обраховує число демонстрантів на 22.000 осіб. Вони маршували в напрямі Білого Дому. Войовничі демонстранти-негри старалися увійти на площу перед Білим Домом, кричачи, що це „день революції", але їх поліція не впустила увійти на площу, заарештувавши при цьому кількох осіб. В Ню Йорку посадник Ліндзі промовляв в кількох місцях, він зарядив спустити прапори до половини щоглі в пошану тих, що згинули у В'єтнамі. Населення не послухало посадника, і на приватних домах не видко було спущених прапорів на знак солідарности з демонстрантами. Деякі робітничі спілки були проти демонстрацій. Та в демонстраціях взяло участь найбільше досі число осіб, головним чином студентів і молоді. Демонстрантів підтримували і деякі сенатори та конґресмени. В Міннеаполісі, Мінн., промовляв колишній віце-президент Ґюберт Г. Гомфрі, який сказав, що він в минулу п'ятницю заявив президентові Ніксонові в Білому Домі, що Уряд робить добрі кроки в тому напрямку, щоб закінчити війну. Гомфрі, як голова Демократичної Партії, заявив, що підтримуватиме Ніксона в його змаганнях закінчити війну.

Конґрес схвалив карбувати однодолярові монети із зображенням Айзенгавера

Вашинґтон. — 15-го жовтня обидві Палати Конґресу схвалили законопроєкт про карбування однодолярових монет із зображенням колишнього президента Двайта Д. Айзенгавера. Але тексти обидвох проєктів різні і вони мусять бути узгіднені, поки їх зможе підписати Президент. Сенат більшістю 40 до 21-го голоса прийняв проєкт, щоб монети карбувати в 40 відсотках зі срібла, а решту становили б нікель і мідь, подібно як це дістеться з півдоляровими монетами, що мають зображення покійного президента Джана Ф. Кеннеді. Палата Репрезентантів пішла за проєктом Уряду і схвалила однодолярові монети з Айзенгавером з ніклю й міді, подібні до теперішніх кводрів і даймів. Сенатор республіканець з Колорадо заявив, що не випадає карбувати монети в пошану Айзенгавера не зі срібла, і при цьому відчитав листа пані Айзенгавер, яка згадує, що „Айк любив срібні однодолярівки і часто їх дарував дітям, які його відвідували". Палата прийняла проєкт про монети більшістю 257-ох до 65-ох голосів.

„Метс" здобули третю перемогу у Світових Серіях

Фраґмент з третьої зустрічі Світових Серій бейсболу: Томі Ейджі минає третю базу по дорозі до вихідної бази після свого сильного удару, який закінчився повним пробігом для його дружини „Метс". Його осяг оплескує „ковч" Едді Йост.

Ню Йорк, 15- жовтня. — Дружина „Метс" здобула третю перемогу у Світових Серіях бейсболу з рахунком 2:1 пробіґів, при чому рішальний пробіґ осягнули ньюйоркчани щойно в додатковій десятій зміні. Після цієї виграної „Метс" з Ню Йорку ведуть у цьогорічних Світових Серіях бейсболу із „Оріолс" з Балтимору з рахунком перемог 3:1. Їм треба ще однієї виграної, щоб стати першуном світу у бейсболі, бо це знання здобуває дружина, яка осягає у Світових Серіях чотири перемоги.

В дев'ятій, тобто останній зміні нормального тривання змагань, вирятував дружину „Метс" їх змагун Рон Свобода геройським і майже неможливим переловленням м'яча із сильного удару Брукса Робінсона. Завдяки Свободі вислід зустрічі в нормальному часі змагань залишився нерішеним 1:1 і тому зайшла потреба продовжувати цю зустріч до вирішення переможця. В десятій зміні „Метс" здобули другий пробіґ завдяки помилці в грі в полі їх суперників „Оріолс".

На Синоді єпископів у Римі говориться про націоналізм в Церкві

Рим. — Кардинал Джан Райт, колишній американський єпископ в Пітсбурзькій єпархії, тепер голова Конґреґації для духовенства, перестерігав на засіданні Синоду католицьких єпископів в Римі в минулу середу проти „націоналізму в Церкві", при чому твердив, що такий націоналізм може довести до схизми. Він запевняв, що єпархіяльні єпископи можуть зберегти більшу незалежність, спираючись на авторитет Папи, як на авторитет національних, чи пак крайових єпископських конференцій. Однак інший американський кардинал, Теренс Кук, архиєпископ з Ню Йорку, згадав у своїй промові про зріст індивідуалізму у світі і недовір'я, існуюче супроти рішень, що їх приймає тільки одна особа. Тому він пропонував тіснішу співпрацю між Папою і єпископами, задля „колеґіяльного" правління в Церкві. Кардинал Т. Кук прилетів на один день до Ню Йорку, щоб виголосити тут промову на одному бенкеті, та висловив вдоволення з ходу Синоду. Він ствердив, що „ми мали дуже одверту виміну думок". В середу промовляло 18 кардиналів і архиєпископів. Деякі перестерігали, щоб не робити враження, що між Папою і єпископами йде „боротьба за владу".

„Мораторіюм" знайшов слабий відгук серед американців за кордоном

Саєґон. — Масові демонстрації, які в минулу середу відбулися в Америці під гаслом „В'єтнамського мораторіюму", знайшли деякий, але дуже слабий, відгук серед американців за кордоном. У Північному В'єтнамі були тільки вийняткові прояви солідарности вояків з демонстрантами в ЗСА: 15 вояків в одній чоті, що пішла на стежу, надягли чорні опояски на рамена і те саме зробили деякі військовики на летовищі під Саєґоном. Коло 20 цивільних американців, що служать в Південному В'єтнамі в різних допоміжних функціях, як добровольці, зібралися перед американською амбасадою в Саєґоні і вислали делеґацію до амбасадора Елсворта Банкера з петицією щодо негайного закінчення війни. Амбасадор заявив їм, що перешле петицію до Вашинґтону. Зрештою — півмільйонова американська армія, старшини і вояки, поставились цілком байдуже до „В'єтнамського мораторіюму". В Копенгаґені, Лондоні, Парижі і Римі знайшлися невеличкі групи американців, студіюючих в тих містах американських студентів або туристів, які улаштовували перед тамошніми американськими амбасадами демонстрації, але це були всюди невеличкі збори, які минали без ніякого заколоту публічного спокою.

Дубчека і Смрковского позбавили керівних становищ в парляменті

Праґа. — В минулу середу 15 жовтня переведено дальший акт пімсти чеських сталіністів проти керівних постатей демократизаційного курсу в ЧССР з минулого року. Після того, як ЦК компартії ЧССР виключив колишнього першого секретаря компартії Александра Дубчека з партійної Президії, залишивши його ще в Центральному Комітеті, в минулу середу позбавлено Дубчека становища голови федерального парляменту. Він став ним після того, як перестав бути партійним секретарем, чи пак головою партії, що ним став Густав Гусак. Тепер, в окремому голосуванні у двох палатах парляменту, позбавили Дубчека й того почесного становища та вибрали на його місце дотелерішнього голову палати національностей — Чехії і Словаччини— консервативного комуніста Далібора Ганеса, також словака. Йосифа Смрковського, який був спершу головою парляменту та після уведення федеративного устрою в ЧССР став був головою чеської народної палати, позбавлено того становища і на його місце призначено консервативну комуністку, лікарку Соню Паннігерову. На місце Ганеса в палаті національностей прийшов Войтех Міхалік. Всі вони є прихильниками Гусака і завзятими противниками Дубчека. Засідання обох палат парляменту відбулися за закритими дверми, з виключенням навіть журналістів. Не відомо, чи Александер Дубчек і Йосиф Смрковский були на тих засіданнях, чи ні. Смрковского виключили були навіть з Центрального Комітету партії. Не відомо, чи Дубчека і Смрковского позбавили мандатів в парляменті, чи ще залишено їх їм, але вони вже втратили всякі формальні і фактичні впливи.

Єпископ Шін залишає Рочестерську дієцезію, виступатиме в телевізії

Рочестер, Н. Й. — 74-річний єпископ ординарій в Рочестері Фултон Дж. Шін зреziґнував зі свого становища, яке він займав три роки. Його місце зайняв монсеньйор Джозеф Л. Гоґен, якого найменував Папа Павло VI. Єпископ Шін заявив: „Я залишаю дієцезію, але не залишаю праці. Я не відходжу на відпочинок. Я перероджуюся". Єпископ Шін сам представив свого наступника на пресовій конференції. Там він заявив, що міг би говорити про численні свої невдачі на єпископському становищі. „Коли б я мав якісь успіхи, то про це мали б говорити інші". Між неуспіхами згадав єпископ Шін справу фінансів в дієцезії, про наради зі священиками при обсаді священичих становищ та про набуття домів для 14-ох бідних родин, що жили в міських нетрях. Єпископ заявив: „Я діяв завчасно. Я є трохи запоступовий". Єпископ Шін втішався популярністю глядачів на телевізії, коли він там промовляв, поки обняв дієцезію в Рочестері. Але він не знайшов відповідної поведінки зі своїми членами дієцезії. Він плянує вернутися до Ню Йорку, де хоче „навчати, де це буде можливо, та виступати на телевізії, ведучи діялоги з тими, що не вірять".

ДОПОВІДЬ ПРОФ. П. КОВАЛЕВА

Мовознавча Комісія НТШ влаштовує в суботу, 18-го жовтня ц. р. в годині 5-ій вечором, в залі НТШ, 302 Вест 13 вулиця в Ню Йорку — першу в осінньому сезоні Наукову Конференцію. Під час Конференції проф. д-р П. Ковалів виголосить доповідь на тему „До проблеми походження східньослав'янських народів та їх лов'янських народів та їх для членів НТШ і ширшого громадянства.

Під час X Конґресу Американських Українців працюватимуть 14 Комісій

Ню Йорк. — У п'ятницю 24 жовтня, першого дня праці X Конґресу Американських Українців, ще перед звітуванням членів Екзекутиви УККА будуть вибрані, крім Мандатної і Статутової, ще 12 Комісій. Задля успішнішого проведення Конґресу, деякі Комісії вже оформили свої справи в тому розумінні, що визначили проблеми, які будуть розглянені на їх нарадах, заходами референтів. І так:

Комісія Координації діяльности студентських і молодечих організацій — її очолює координатор молоді інж. Ігор Чума, до її складу входять наступні молодечі організації, що працюють в системі УККА: Пласт, СУМА, СУСТА, Ліґа Укр. Молоді Півн. Америки, ТУСМ, Об'єднання Українських Академічних Товариств „Зарево". Заходами цієї Комісії в суботу о 2-ій год. дня відбудеться Сесія Молоді, на якій про працю Катедри Українознавства в Гарвардському ун-ті інформуватиме проф. д-р О. Пріцак та відбудеться панель з участю представників СУМА, Пласту і СУСТА над проблемами молоді, із ствердженням необхідности володіння українською мовою.

Комісія для дослідження засобів у допомозі визвольним процесам в Україні — очолює інж. Богдан Гасюк. На засіданні 12 жовтня ця Комісія усталила таку програму праці під час X Конґресу: будуть виголошені чотири доповіді та потім обговорені, а саме: „Література як барометр змін і настроїв в УССР", доповідач проф. П. Голубенко, „Ідеологічний фермент в марксизмі взагалі, а в СССР зокре-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Українець доповнює теорію Айнштайна

Ню Йорк (Вол. Гнатківський). — В науковому світі поширене переконання, що швидкість світла у порожнечі є найбільшою можливою скорістю, т. зн., що ніщо не може порушуватися швидше як три мільйони кілометрів на секунду. До такого висновку дійшов ще Айнштайн на основі своєї теорії релятивности. Згодом цей висновок став одним з наріжних каменів сучасної фізики. Понад 50 років жаден поважний фізик не наважився оспорювати це заключення. Квестіонувати цей висновок Айнштайнової теорії вважалося безнадійною справою. Все ж таки в 1962 р. відомий наш науковець Олекса Біланюк та індійський фізик Е. Ц. Г. Сударшан спільно опублікували в "American Journal of Physics" наукову працю, в якій довели, що Айнштайн пероочив одну з можливих розв'язок його релятивістичних рівнянь. Згідно з авторами цієї праці, ця розв'язка вказує, що існування надсвітлових (швидших від світла) частинок можна узгіднити з прийнятими законами сучасної фізики. Автори представили свою теорію про можливість існування надсвітлових частинок так переконливо, що в ряді дослідних лябораторій Европи й Америки розвинено систематичні експерименти з метою відшукати ці швидші від світла частинки. Виявом остаточного зачислення тео-

проф. д-р Олекса Біланюк

(Закінчення на стор. 3-ій)

Цієї неділі СУК „Провидіння" матиме вибори

Філядельфія. — Цієї неділі 19-го жовтня, по всіх Відділах Союзу Українців Католиків „Провидіння" відбуватимуть вибори головних екзекутивних урядовців, головних контролерів та головних радних. „Провидіння", як відомо, не відбуває своїх конвенцій як їх відбувають інші українські братські організації, але переводить вибори кореспонденційним шляхом. Справа конвенцій, патріярхату та ряд інших проблем є темою дебат і кличів передвиборчої кампанії. На пост головного предсідника кандидують теперішній гол. предсідник о. шамбелян Мирослав Харина і колишній головний предсідник о. Володимир Білинський, на пост заступника головного предсідника кандидують д-р Олександер Білик і ред. Микола Вайда, а головний секретар Степан Спринський і головний касир пані Стефанія Вовчак не мають суперників у своїх канидатурах на перевибір.

Концерт Романа Рудницького в „Тавн Голл" мав великий успіх

Ню Йорк. — Кругло 600 американських і українських слухачів, у тому понад 200 осіб молоді, захоплено аплодували молодому піяністові-віртуозові Романові Рудницькому, який дав свій перший офіційний концерт у відомій „Тавн Голл" в Ню Йорку в п'ятницю 10 жовтня 1969 р. Слухачі концерту одержали видану правлінням „Тавн Голлу" програму, в якій, крім назв творів, подано також біографічні дані про Романа Рудницького, з зазначенням, що він — українського походження, з перечисленням шкіл і професорів, у яких вчився Р. Рудницький, та багатьох американських і міжнародних нагород, які він дотепер здобув. Крім концертування, Роман Рудницький викладає музику, як наймолодший член факультету, у відомій вищій музичній школі в Індіянському університеті. У першій частині концерту Роман Рудницький виконав „Орґан токатту" Баха-Буссоні, Сонату Опус 10 свого батька, композитора Антона Рудницького, на стрілецьку українську тематику, та „Гаспард де ля нюї" Равеля. В кінці першої частини публіка оплескувала з ентузіязмом піяніста, йому було вручено дві китиці квітів. У другій частині Роман Рудницький грав „Фантазію" Шумана і надзвичайно складні три сцени з „Петрушки" Стравінського. Публіка домагалась наддатків і Роман Рудницький виконав „Прелюд" Рахманінова, „Етюд" Дебюссі та на поновні невгавні оплески — третій наддаток „Скерцо" Б-мінор Шопена. Наступного дня в щоденнику „Ню Йорк Таймс" була надрукована довша рецензія Реймонда Еріксона, в якій автор високо оцінює як техніку так і музичну інтерпретацію молодого українського піяніста.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

„І чужому научайтесь..."

У п'ятницю минулого тижня колишній віце - президент Гюберт Гомфрі, відвідавши президента Ричарда Ніксона, сказав журналістам: „Маємо в кожному часі тільки одного Президента, і найгіршою річчю, яку ми могли б зробити, було б підривати його заходи". Гомфрі признав, що в американському народі існують „чесні розбіжності", яких не можна зацитькати, але „треба дати час Президентові виконати свої пропозиції, зреалізувати свій плян і свою політику". І, висловивши глибоке переконання, що президент Ніксон „іде правильним шляхом" до миру у В'єтнамі, заявив, що він, Гомфрі, підтримує Ніксона.

Не може бути кращого прикладу на різницю, яка існує між державницьким і політиканським підходами до поважної проблеми, як це становище Гюберта Гомфрі і становище різних інших сенаторів та конґресменів у тій самій В'єтнамській справі. Ніхто не дивувався б, якби власне Гюберт Гомфрі, демократичний кандидат на президента в минулорічних виборах, суперник Ричарда Ніксона, який програв вибори невеликою меншістю голосів, підкреслював далі свою опозицію супроти Ричарда Ніксона і плив у фарватері „критики для критики" з невідхильною в таких випадках домішкою демагогії. Ніхто не дивувався б, якби власне Гюберт Гомфрі використав проти Ніксона теперішню дурійку вуличних протестів і демонстрацій, з якими так поквапно і нерозважно солідаризуються деякі ліберальні сенатори, конґресмени, професори й бизнесмени. Не йти по лінії найменшого спротиву, не шукати популярности у гаслах, які промовляють лише до почувань, не шукати особистої вигоди й не мститися на противникові за свою прогру — це власне засади, що їх пам'ятає державний муж. Він ставиться до державних проблем без уваги на крикливу опозицію і співпрацює з учорашнім партійним противником, коли цього вимагає добро країни і народу.

Вже не раз була нагода звертати увагу на позитивні приклади політичної культури американців: як виборчі суперники вміють орудувати речевими арґументами й цураються особистих образ та випадів, — як партійні противники маніфестують назверх взаємну куртуазійну ввічливість, як учорашній суперник забуває з моментом проголошення висліду виборів усе прикре, що було сказане на його адресу, признає противникові перемогу й гратулює йому. Очевидно, в західньому світі буває теж чимало прикладів, як не слід поводитись. Декаденція деяких кіл суспільства, комерціялізація традиційних свят, зловживання конституційною свободою, утотожнювання лібералізму з прихильністю до комуністичних країн і затій, незнання або легковаження проблем уярмлених комуністами країн і багато інших подібних явищ в Америці мусять породжувати глибокий критицизм. В цьому штука щоб уміти розрізняти зерно від куколю. І коли лиха доля викинула сотні тисяч українців з рідної землі і розсіяла їх по всьому світу, то сам Господь призначив їм місію — ширячи у світі українську правду, вчитися від свого нового оточення того, що там добре.

Блаженніший Кардинал Иосиф Сліпий, приймаючи недавно на авдієнції українську делеґацію з Британії, звернув її членам увагу, що вони живуть у країні з прастарими державними традиціями і демократичними звичаями. Завдання українських поселенців у Британії — навчитися мудрости англійського народу й колись перенести здобуте знання в рідну Україну . . .

Бувши під різними займанщинами — татарською, польською, московською, німецькою — українці могли впродовж сторіч вчитися доброго від них і відкидати зле. Очевидно, чужі впливи являються не тільки у добрі, але й у злі. У підсовєтській дійсності є чимало пристосуванців задля кар'єри й особистих вигід, але й чимало є доказів на гартування духа, на вміння використовувати навіть мінімальні можливості в обороні проти русифікації. В американській дійсності спершу наші люди дивилися на Америку крізь призму занедбаних міських дільниць, в яких мешкали, коли ще боролися із злиднями. Сьогодні більшість наших людей уже матеріяльно забезпечені і глибше пізнали Америку. Недавні відвідини Ніксона у Трумана й минулотижневі відвідини Гомфрі у Ніксона можуть навчити тієї політичної прикмети, яка потрібна українцям і майбутній державній Україні.

20-ЛІТТЯ КОМУНІСТИЧНОЇ НІМЕЧЧИНИ

Мюнхен. — Цими днями в російській зоні Німеччини, що зветься урядово „Німецька Демократична Республіка", відбулися ювілейні урочистості: комуністичні делеґації з різних країн приїхали в Східній Берлін привітати своїх німецьких товаришів з нагоди 20-ліття цієї „держави", створеної з волі Москви.

„Уряд" цієї держави створили німецькі комуністи Вільгельм Пік та Вальтер Ульбрихт, що довгі роки проживали в Москві, як політичні еміґранти. Пік і Ульбрихт, як і вожді російської компартії, сподівалися, що зруйнована війною Німеччина прийме комуністичний режим охоче, як вихід із катастрофи.

У Вашингтоні зрозуміли цю небезпеку і створили плян генерала Маршалла для відновлення господарства країн Европи, що були зруйновані війною. Сталін відмовився від цієї допомоги, і за ним пішли, за винятком Югославії, комуністичні уряди, створені в так званих народних демократіях.

З трьох зон окупованої Західньої Німеччини — англійської, американської і французької — постала в 1949 році Німецька Федеративна Республіка. У жовтні 1949 р. в совєтській зоні Німеччини проголошено „Німецьку Демократичну Республіку".

Життя в цій країні, де Москва тримає своїх 20 дивізій, не було спокійне від самого початку. Москва вивезла із своєї зони Німеччини головні промислові підприємства, навіть знамениту фабрику оптичних приладів Цайсса. В народних масах росло дедалі більше невдоволення з накинутого Москвою режиму, а особливо в зв'язку з постійною недостачею харчів і промислових товарів.

У 1953 році, 17 червня, в Східньому Берліні та в деяких провінціях цієї країни вибухло повстання. Російські війська здушили цей рух. Людність, а передусім молодь почала тікати в Західню Німеччину. Від 1949-го до 1961 р. втекло із східньої зони коло 3-ох мільйонів німців.

Уряд Ульбрихта вирішив покласти кінець утечі людности із „комуністичного раю": в серпні 1961 р. збудовано високий мур, який відділив Східній Берлін від Західнього. На межі з Західньою Німеччиною положено міни і поставлено сторожів з муштрованими псами, щоб перешкодити втечі із „Німецької Демократичної Республіки". Роблено натиск на мешканців Західнього Берліну: їх лякали, що незабаром цю частину міста візьме Ульбрихт під свою владу.

Щоб підбадьорити мешканців Західнього Берліну, президент Кеннеді приїздив у це місто і промовляв до народу. Але мур у Берліні і заміновані поля зосталися непорушно.

Це показало підданим комуністичного уряду, що їхні надії на порятунок з вільного світу марні. В таких обставинах виявився німецький національний характер, вишколений давньою пруською дисципліною. Німці в східній зоні кинулися до систематичної упертої роботи: це німці називають „Арбайтсвут" (лютість або завзяття в праці).

Поборюючи всякі перешкоди, німці в Східній Німеччині відбудували промисловість, і навіть колективне сільськогосподарство в цій країні стоїть на високому рівні. 17 мільйонів німців у східній зоні дали в 1966 р. 15,1% експорту товарів усіх країн совєтського бльоку, а 220 мільйонів людности СССР лише 41,6%.

Головний імпорт товарів одержує Східня Німеччина із СССР, відкіль вона ввозить переважно сировину (43%). 18% експорту Східньої Німеччини йдуть в СССР. Це переважно промислові вироби. Ціни встановлює Москва. Тому сировина (дерево, вугілля, залізна руда) продається в Східню Німеччину по цінах вищих, як на світових ринках, але німецькі фабрикати одержує Москва по дешевих цінах. Як і в інших країнах „народних демократій", у Східній Німеччині зростає опозиція проти такої „опіки" Москви, але Ульбрихт всяку критику „старшого брата" жорстоко ліквідує.

В Східній Німеччині створено армію, дітям робітничої кляси дано можливість навчатися в університетах. Так постали кадри нової інтеліґенції, вірної режимові.

Диктатура всяким способом ізолює людність Східньої Німеччини від Західньої. Навіть на міжнародних спортових змаганнях виступають дружини цих частин Німеччини нарізно. Відділено також по цій лінії німецьку євангельську Церкву.

Берлінський мур, що зробив Східню Німеччину тюрмою для 17 мільйонів людей, проголошено в комуністичній пропаґанді „шляхом до комунізму". У 1962 р. Хрущов провідав Берлін і в промові хвалився, мовляв, в Америці йому казали, що берлінський мур американцям не подобається. „А мені, — цинічно додав Хрущов, — цей мур подобається"...

В ювілейні дні промовці в Східньому Берліні казали, що в східній зоні „народ узяв владу в свої руки". Але разом з тим зазначали, що волю народу висловлює компартія.

Ситуація Східньої Німеччини та сама, що й в інших країнах — жертвах імперіялізму Москви. Поки диктаторський режим панує в Москві, ні одна підлегла їй нація не має можливости скинути у себе комуністичну владу і створити незалежний демократичний уряд.

П. А.

Андрій Качор

МІСЯЦЬ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАЦІЇ

Саме цього року минає 120 років від часу заснування в Німеччині першої кредитової кооперативи, звідки цей новий суспільно - господарський рух поширився майже по всіх державах світу. Канада в наступному році святкуватиме 70-ліття кредитової кооперації. Це перша країна на американському континенті, що цей рух започаткувала й розвинула по всіх своїх провінціях. За Канадою пішли ЗСА, а далі країни Південної Америки.

Не зважаючи на 70-літню дуже цінну й успішну працю кредитової кооперації в Канаді та 60-літню в ЗСА, багато ще громадян цих країн не знає суті кредитової кооперації і тому не користає з її послуг, з яких давно вже користає свідоміша частина середньозаможних і малозаможних громадян.

Основне завдання кредитової кооперації: морально і матеріяльно допомагати своїм членам поліпшити їх добробут, скріпити їхню господарську базу, яка потрібна їм для задоволення їхніх матеріяльних та духових потреб, щоб вони могли краще й певніше взяти господарські та культурні справи у свої власні руки. Такого шляхетного завдання не ставить перед собою ніяка інша фінансова у с т анова банково - кредитового типу.

Не диво, що кредитова кооперація знаходить доступ до всіх культурних країн світу. Вона діє тепер у понад 70 державах, у різних частинах світу, за виїмком країн з комуністичним режимом, бо цей режим не визнає демократичних засад свободи, що є основною базою кооперативного руху.

На основі обчислень КЮНА — світової централі кредитових кооператив — у різних країнах світу маємо тепер 51,429 активних кредитових кооператив і коло 27,000 кооператив споріднених своєю діяльністю з кредитовою кооперацією. Ці кооперативи об'єднують понад 36 мільйонів членів, які розпоряджають 16 більйонами долярів власних ощадностей, поставлених на господарські послуги своїх членів.

Найбільше кредитових кооператив маємо в ЗСА, в Західній Европі, в Канаді та в державах Південної Америки.

Не спиняючись на інших країнах, погляньмо на ріст і силу кредитової кооперації в ЗСА і в Канаді, де є дуже пригожий ґрунт для кооперації.

З кінцем 1968 року в ЗСА було 23,563 кредитові коопер а т и ви, які об'єднували 20,246,110 членів (за останній рік ці кооперативи мають 6.11% приросту нових членів), що становить кругло 10% всього населення ЗСА. А оборотові фонди цих кооператив осягнули суму 14,099,216,739 дол., або на 10.3% більше, як у 1967 році.

У Канаді з кінцем 1968 року було 4,663 кредитових кооперативи, які об'єднували 5,098,567 членів (за останній рік 14.6% приросту), що становило 24.34% населення. Отже, кожний четвертий громадянин Канади користає з послуг кредитової кооперації. Цей відсоток у 1952 році становив тільки 10%, в 1962 році — 15%, а тепер досягає 25%. Ці показники найкраще ілюструють динаміку росту кредитової кооперації в Канаді.

В обох країнах, в ЗСА і в Канаді, в тому велетенському русі кредитової кооперації діють також українські кредитові кооперативи. Вони гарно розвиваються, і про їхню матеріяльну силу напишемо окремо. Але, на жаль, їх ще дуже мало, а головне, багато наших людей не користає з послуг своїх кредитових кооператив і свої часто дуже важко запрацьовані гроші несуть у чужі руки, розбудовуючи чужі приватні підприємства чи чужі фінансові установи. І рівночасно ті самі люди нарікають, що нас, українців, інші народи не завжди респектують. А не респектують тому, що ми економічно ще дуже слабі...

Українські кредитові кооперативи, подібно як і наші забезпеченеві товариства, чи союзи, допомагають розбудовувати нашу власну економічну силу в ЗСА і в Канаді, допомагають розбудовувати наші купецькі й промислові станиці, і тим самим заслуговують не тільки на пошану, але й на практичну підтримку нашою особистою участю в них і нашими капіталами.

І до такої участи закликаємо всіх українців ЗСА і Канади, які досі ще стоять осторонь наших кредитових кооператив і наших забезпеченевих союзів, бо це — єдиний шлях організовано будувати нашу фінансову силу, яка допоможе нам здобути собі респект і пошану в господарському світі, що по суті творить основу всього суспільно - громадського життя.

Місяць жовтень — це місяць, в якому варто над цією проблемою подумати.

30-ЛІТТЯ ОСОБЛИВОГО ЖУРНАЛУ

Московська преса з 17-го вересня принесла вістку про „літописця слави" — російський журнал „Пограничник", з нагоди 30-ліття виходу в світ того органу Міністерства оборони СССР. Журнал призначений для армії та особливих частин КҐБ, які стаціонують на совєтських кордонах. Завдання журналу, як писала „Комсомольська Правда" з 17 вересня, „розповідати про відвагу і пильність совєтських вояків, які охороняють совєтські рубежі", „у журналі розповідається про службу вояків у зелених фуражках... Журнал вірою і правдою служить своєму народові, сторожко охороняє спокій рідної країни". У відгуках про журнал „Пограничник" говориться, що совєтські прикордонники мають „напружені будні на кордонах СССР".

Антін Рудницький

„АННА ЯРОСЛАВНА" ВИРУШАЄ В ДОРОГУ

Після прем'єрових днів у Ню Йорку і Філядельфії 24-го і 25-го травня ц. р. опера „Анна Ярославна" й усі її виконавці пішли на добре заслужений відпочинок. Під час літніх місяців — червень, липень, серпень — з „Анною Ярославною" нічого не мали до діла ані солісти, ані хор. Та все таки три особи були нею зайняті і літом: лібретист - поет Леонід Полтава, який на прохання композитора опери створив тексти до декількох нових арій, композитор, який, почувши свій твір двічі, в Ню Йорку і Філядельфії, вирішив, що для загальної рівноваги окремих роль опера скористає, коли партії Кардинала і Ярослава Мудрого (виконувані одним співаком) будуть збільшені додатковими аріями. Врешті, в зв'язку з „Анною Ярославною" ціле літо був зайнятий баритон Юрій Богачевський, запрошений автором опери на виконавця партії Кардинала й Князя Ярослава Мудрого у всіх дальших запланованих виставах опери — вивченням цих партій та нових арій у них. (До речі, вивчивши їх „на чорно", одного вечора, щоб дістати від композитора вказівки для дальшої праці над ними, він проспівав їх йому з віддалі ста миль... телефоном і таким же шляхом дістав від нього всі потрібні завваги!).

У зв'язку з „Анною Ярославною" влітї працювали й десятки людей у комітетах, які під проводом чолових представників Українського Народного Союзу створилися в чотирьох містах для організації вистав „Анни Ярославни".

У вересні „Анна Ярославна" пробудилася з літнього відпочинку — почалися проби, щоб пригадати все, що „колись" вивчилося. За три місяці можна забути чимало! Та як приємно було композиторові переконатися на першій співанці свого вірного, вповні надійного хору „Кобзар" (але завжди пізнього на початок проб!), що хор нічого не забув і пам'ятає все, немов би співав „Анну Ярославну" заледве вчора! Як приємно переконатися, що декілька нових членів хору, молоді, музикальні дівчата, які долучилися до хору вже після його праці над оперою, в своїй амбіції взяти участь в її дальших виставах, самі влітку вивчили хорові партії так добре, що у вересні співали їх уже напам'ять, разом з рештою хористок у своїй групі сопранів чи альтів!

Гармонійна атмосфера й співпраця філядельфійського хору „Кобзар" і його відданість опері „Анна Ярославна" (та, сподіваюся, й її авторові!) виявилися і у випадку молодої солістки, яка виконує в опері одну з менших роль: коли вона зорієнтувалася, що власне під час першого виїзду опери, наприкінці жовтня, вона не зможе поїхати й виконати свою партію, власне тоді приготовляючися до чергового побільшення своєї родини — подія, яка без неї ніяк не обійшлася б! — тоді, щоб не спричинити композиторові журби, сама знайшла заступницю в особі своєї сестри, спровадивши її здалеку та приготовивши до заступства!

Нічого й казати, що всі п'ять головних солістів при першій зустрічі з композитором виявили таку ж саму певність за свої партії, як і хор.

Як згадано вище, в усіх містах, де має бути виставлена „Анна Ярославна", організацією вистав займаються кола Українського Народного Союзу, дякуючи якому опера побачила світ у Ню Йорку і Філядельфії. Єдиним містом, де виставу опери організує приватна людина, це Монтреаль (там опера піде в найкращій, мабуть, на всьому американському континенті залі — Place des Arts). Цією людиною є п. Рей Стівенс, канадієць українського роду, який, почувши „Анну Ярославну" на обох її прем'єрах у травні, з місця виявив бажання виставити її в Монтреалі. Коли пізніше виявилося, що з деяких причин там не можна організувати виставу опери тими самими колами, що в інших містах, її виставу передано в руки згаданого п. Стівенса. Як видно з дотеперішньої реклями, яку там роблять у радіо, у французькій і англійській пресі, підготова до вистави йде якнайкраще.

Врешті всі приготування закінчені, включно з тріпанням, чисткою і необхідними поправками костюмів — і, в суботу 25-го ц. м. о год. 6 ранку „Анна Ярославна" вирушає в дорогу. Перше з п'яти міст це Дітройт, де вистава відбудеться в неділю 26-го, о 3-ій год. по пол., в чудовій залі Форд Авдиторіюм. На головах комітетів — там, як і в Торонті, в Клівленді і Чикаґо — безліч праці й турбот: треба було не тільки подбати про залі для вистав і проб, укласти умови з місцевими музичними юніями в справі оркестр, подбати про потрібні декорації та реквізити на сцені, зробити відповідну рекляму в місцевій пресі, українській і чужомовній, але ще й подбати про нічліг для понад п'ятдесятьох виконавців опери — а тому, що вони приїдуть до всіх міст майже перед самою виставою, то треба й усіх нагодувати, щоб після 12-14-годинної їзди автобусом хтось на сцені не зомлів з утоми й голоду!

Незвичайно приємно вражає автора цих рядків, композитора опери „Анна Ярославна", факт, що всі п'ять міст погодилися на виставу опери з повною, потрібною оркестрою — як це було в Ню Йорку і Філядельфії — не зважаючи на величезні кошти, з цим зв'язані. Тільки у Клівленді, де заля відносно менша, оркестра буде відповідно зменшена. У кожному місті я матиму, згідно з моїм проханням, дві тригодинні проби з оркестрою. На жаль, не скрізь буде можливо, з технічних причин, зв'язаних з приїздом виконавців, мати хоч би одну пробу оркестри й цілого ансамблю. Але, знаючи так добре всіх виконавців-солістів, досвідчених та певних, знаючи свій хор „Кобзар", маючи до розпорядження першорядну оркестру з передових членів місцевих — знаменитих! — симфонічних оркестр, врешті рахуючи й на свій власний досвід, не маю найменшого сумніву, що й без такої загальної проби вистави пройдуть гладко й якнайкраще.

Якщо можна говорити про „відсвіження" чи „поліпшення" опери, то такою вона буде, дякуючи згаданим вище новим аріям — дві з них у партії Кардинала, третя, „Молитва", в партії Яросла-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Люба Коленська

ПОРТРЕТ МЕЛЯНІЇ НИЖАНКІВСЬКОЇ

(1)

Креслити портрет Мелянії Нижанківської можна тільки в пастелевих барвах, а в куточку його, у самому ріжку, я поставила б китицю жовтявих нарцизів, розсвітлених усмішкою молодого, весняного сонця. Нарцизи любимці Мелянії і про них вона склала оповідання.

Мелянію Нижанківську я пізнала тому три роки. І в мене зродилося бажання, щоб і ви пізнали її, особливо тепер, коли доводиться святкувати її сімдесятліття.

Народилась вона в Радехівцях, 7-го березня 1898 р. В своюму спогаді „З молодих літ" зачинає вона з того, що хата її була близько „ярмаркової площі" і великого, прилюдного городу. Вона пише: „Я залюбки сиділа в траві, забувала про себе саму та вимріювала безконечні історії в зв'язку з тим садом та його колишніми і майбутніми таємницями. Це давало мені почуття чарівної відірваности від усього земного".

Ніжно й тепло Мелянія згадує свою матір: „Я чулася зовсім близько, тісно з'єднана з нею, коли вона сідала в крісло-ґойдалку, брала мене на коліна, ніжно пестила та співала півголосом народніх пісень, або розповідала байки".

Батька свого згадує в зв'язку з виборами українського посла Кіцманщини до австрійського парляменту. Вона була горда, як товстими літерами було написане ім'я її батька, Іллі Семаки, і раділа, що його вибрали. Потім вони переїхали до Відня, на час сесії австрійського парляменту. Спочатку Мелянія була Віднем розчарована, а пізніше його дуже полюбила, особливо його старовинні закутини. Там вона ходила до четвертої і 5-ї кляси народної школи, а до ліцею — по повороті до Черновець.

В своїх спогадах Мелянія Нижанківська згадує ще свого стрийка, брата її батька, Евгена Семаку, і з нього також горда. Евген Семака — автор всіх шкільних православних підручників в українській мові, які являлися тоді єдиними творами в українській мові в тій ділянці. Його син Володимир, старший від Мелянії, любив передразнюватися з нею. „Тих насмішок було безліч і чим більше я гнівалася, тим більше він продовжував своє кепкування. Але одного разу він сказав, що я „румунка"! — Цього було забагато. Я кинулась з п'ястуками до нього, бо вважала себе українкою. Як показалося опісля, твердження Владка мало зерно правди в собі. Моя мама, з дому Карадже, була румунського походження ,але народжена в українському селі Погорилівцях і виховувана завжди на українських селах, навіть не володіла румунською мовою і не була румунською патріоткою".

Пройшли роки й Мелянія Нижанківська (тоді Семака) виросла на дівчину і переживала з іншими своїми подругами приємні, безжурні роки.

Та одного разу усмішка застигла на її устах, бо в газетах було надруковано про атентат в Сараєві. І Мелянія пише: „Я здавала собі справу з того, яке страшне нещастя впаде на нас усіх. Підсвідомо я бачила всі страждання, які мали щойно заіснувати."

П и с ь м е н н и ц я в новелі „Жовті нарцизи" описує своє знайомство з покійним Нестором Н и жанківським, відомим нашим композитором. За нього вона вийшла заміж, і вони проживали в Празі. Вона студіювала суспільну опіку. З Праги переїхали до Львова. Пізніше подружжя Н и жанківських переїздило через Лодзь на Захід в 1940 році, і в Лодзі Нестор помер. Їй залишився син — Олег. В 1941 р. вона працювала у видавництві, де прочитувала і реферувала німецькою мовою українські твори, що мали друкуватися. Із Кракова вона виїхала до Праги, і там застав її кінець війни. Вона не виїхала разом з українською еміґрацією, а що чехи разом із большевиками арештували кожного, що був тільки трошки їм підозрілим, то і її вхопили. І вона просиділа кілька місяців в тюрмі. Ці умовини вона описувала у пресі. Не знаю, як їй удалось визволитися звідтіля, мабуть син робив заходи через Червоний Хрест; так виїхало багато наших людей.

Потім вона проживала в Бельгії. Її син Олег зголосився туди як вуглекоп, і Мелянія переїхала з ним. Студіював музику (спів), ще працюючи в Бельгії. Переїхав опісля на дальші студії в Швайцарію. Мелянії вдалося влаштуватися в захисті. Там вона з трудом відвоювала окрему кімнату. І саме про її життя хочу розповісти.

Пише вона до мене в листі: „І так живу на глухому селі, не так дуже воно глухе, бо тут є трамвай, який мене лучить з поблизьким містом. Але тому відлюдне, бо без українського середовища, без змоги користуватись якимось джерелами".

От як описує письменниця недільний ранок на чужині. Вже із самого ранку вона вибирається у бібліотеку. Там зустрічається вона з приятелькою бібліотекаркою. Говорять: бібліотекарка про своє життя в школі, де учителює, Мелянія про своє в гуртожитку. А там про музику, мистецтво, книжки . . . Закінчилась Служба Божа, і в бібліотеку насувається молодь, люди різного віку, стає галасливо, глітно і вже не так спокійно. Письменниця пише: „Близі — це тільки село, а як чудово зумів зорганізувати місцевий душпастир життя. Коли б українська молодь гуртувалася разом і горнулась довкруги української книжки й любила її. А проблема молоді стала для нас українців н а й п е кучішою проблемою нашого національного життя.,,

В одному листі Мелянія описує, як до неї на лавочку підсілася якась жінка, і треба було говорити на „тему... злободенних нісенітниць . . ." Але письменниця пише: „Відмовити ніяково. Зідхаю і сідаю. Ходити в простір і шукати сам-на-сам з природою, яке щастя для мене. А не так безглуздо сидіти, страшенно воно хочеться. Моя резиґнація довго не тривала. Відсиділа дрібочку. Тільки, щоб називалося, що сиділа, і вже мене нема. Якко мога скорше тікаю в свою власну кімнату. Читати книжки, українські часописи, слухати радіо і відчувати, що сьогодні особливий святочно-недільний день. І при тому всьому, із-за нічого, може тільки тому, що ще існуєш, чутися одробинку щасливою. Жити в гуртожитку значно тяжче, як в родині. Треба, мабуть, великого гарту духа, уміння примиритися з дійсними, нелегкими обставинами такого життя, мати добру й непохитну волю, чутися менш-більш добре, навіть як ми позбавлені справжнього родинного тепла".

(Далі буде)

Під час X Конгресу Американських Українців працюватимуть 14 Комісій

(Закінчення зі стор. 1-ої.)

ма і роля філософії в ньому" — д-р М. Кушнір, „Совєтська правнича система як засіб поневолення народів і людини" — радник Д. Левчук, „Економічні відносини між Україною і центром імперії в Москві" — проф. д-р З. Мельник.

Комісія Координації дії жіночих організацій — її очолює з рамени Екзекутиви УККА п-і Стефанія Пушкар. До складу Комісії входять: СУА, Укр. Золотий Хрест, Об'єднання Жінок ОЧСУ, Об'єднання Православних Сестрицтв. У суботу під час X Конгресу ця Комісія розглядатиме наступні проблеми: „Українська родина", „Громадське плянування", „Жінка і родина в Україні", „Українська культура — співдія українського жіноцтва в збереженні народного мистецтва", „Музейництво". Ця Комісія буде тісно співпрацювати з Комісією Українського Дошкілля в ЗСА, яку очолює мгр. Ірина Пеленська і Комісією в справах культури — координації виховної дії та організації українського шкільництва, яку очолює д-р Едвард Жарський. У такій співпраці учасники Комісій заслухають, обговорять і подадуть до Резолюційно Комісії наслідки праці після таких доповідей: „Релігійно-моральне виховання в сучасну добу" — о. шамб. М. Харина, „Організація українського шкільництва в ЗСА" — проф. Ю. Бобровський, „Збереження української ідентичности" — мгр. Леся Храплива, „Шкільна лектура, як засіб нашої виховної дії" — п-і Олена Коленська. До праці цієї збірної Комісії ще буде долучений референт Суспільного Сектору.

Верифікаційна Комісія — очолює її директор Канцелярії УККА мгр. Іван Базарко. Комісія провадить роботу по реєстрації делегатів X Конгресу Американських Українців та їх правного оформлення для голосування.

Комісія Інформаційно - Пресова — очолює редактор англомовних видань УККА д-р Володимир Душник. З рамени цієї Комісії всі англомовні українські видання вже одержали відповідні інформації про підготову до X Конгресу. Підготовано „пресреліси" для американської та іншомовної преси, вислано запрошення і бенкетові квитки всім представникам національних груп, з якими співпрацює УККА, як і визначним американських діячам.

Комісія для справ науки і культури — оформилась таким чином, що представником від НТШ є в ній проф. д-р Василь Стецюк із Сіттон Гол університету, а УВАН репрезентує її віцепрезидент проф. д-р Омелян Пріцак з Гарвардського університету. Комісія вже приступила до вивчення проблем, що їх буде розглянено під час X Конгресу Американських Українців.

З Канцелярії УККА інформують, що до дня 14-го жовтня надійшли зголошення 289 осіб - делегатів на X Конгрес Американських Українців. Зголошення продовжують надходити як від окремих українських організацій і товариств, так і від платників Н а ц іонального Фонду УККА.

Пластова Громада в Ню Йорку прощала свого члена о. Любомира Гузара перед його виїздом до Риму

Ню Йорк. — Минулої п'ятниці, 10-го жовтня 1969 р. в клюбовій залі цукорні „Веселка" зібралася численна громада місцевих пластунів, щоб попрощати пластуна сеньйора о. Любомира Гузаря, професора Семінарії в Стемфорді та пароха Кергонксону й „Союзівки", який 16-го ц. м. виїздить до Риму. У прощанні взяло участь 30 гленів Загону „Червона Калина", і сеньйорів, членів 5-го Курення УПС, і старших пластунів з 23-го юнацького Курення, які входять у склад Загону. Впр. о. Любомир Гузар є членом, „братчиком" Загону від ранніх років свого пластування, при чому виконує також уряд „вікарія" Загону, бо парох Загону перебуває на рідних землях. Прощання відбулося серед дружньої гутірки та при чаю, що ним вгощав приявних власник „Веселки" пластун-сеньйор і також братчик Червоної Калини, Володимир Дармохвал. Від Загону прощали теплими словами улюбленого друга та духовного опікуна, курінний сеньйорського Куреня Загону Ярослав Падох, який зокрема передав привітання та побажання успіхів від доживотнього „суверена" Загону, Січового Діда, Володимира Енденбергера з Клівленду та від Отамана Загону, Богдана Петріни з Дітройту. Він передав бажання братчиків Загону, щоб о. Л. Гузар, незалежно від часу свого перебування в Римі, щороку відвідав їх у цій країні.

Прощали ще о. Л. Гузаря Володимир Стойко від шкільних товаришів у Загоні, голова Крайової Пластової Старшини, також братчик Червоної Калини і станичний Ню Йорку пл. сен. Павло Дорожинський. Це скромне прощальне зібрання було доказом глибокого прив'язання пластової громади до о. Любомира та щирої пошани, яку він зумів здобути у Пласті та поза ним.

75-ліття УНСоюзу на Союзівці

Як ми вже повідомляли, в неділю 19 жовтня, жіноцтво УНСоюзу відзначить ці великі роковини оригінальною програмою і прогулькою на Союзівку. Святкування зачнуться Службою Божою, відтак лонч (барбакю) на свіжім воздусі, а вразі непогоди в „Веселці". Програма буде незвичайно цікава і оригінальна: відзначення б. жінок місто-голов УНСоюзу, довголітніх секретарок УНС, як рівнож тих, які зорганізували найбільше членів від січня ц. р. до дня прогульки.

В Ювілею візьме участь письменниця Уляна Любович, яка відчитає нарис з її побуту в Казахстані. Редактор Олена Пирожак - Сміндак, виступить з цікавою точкою на жіночі теми. Буде виставлена фільма з подорожі по Україні, до якої пояснення дасть п-ні Оксана Левенець. Крім цего з цікавою точкою виступить з сольоспівом при акумпаніяменті акордіону — Ірина Біскуп.

На цей Ювілей жіночий Комітет УНСоюзу запрошує до участі все наше громадянство, щоб гідно цей ювілей відзначити як також віддати пошану тим, з яких вже багато в живих немає, але остало їх добре діло між нами.

Білети на прогулянку замовляти в Самопомочі в Ню Йорку, гостей які приїдуть своїми автами, радо повитаємо.

М. Д.

Українець доповнює теорію Айнштайна

(Закінчення зі стор 1-ої)

рії Біланюка і Сударшана до передових питань сучасної фізики можна вважати факт, що журнал "Physics Today", офіційний орган Американського Інституту Фізики (що є централею всіх фізичних асоціяцій ЗСА), у свойому числі з травня 1969 р. помістив обширну працю Біланюка і Сударшана, в якій реасумована їхня теорія і описані дотеперішні експериментальні досліди над нею. В редакційній замітці про авторів виразно зазначено, що Олекса Біланюк є українського роду. Додано, що він володіє семи мовами і що має права професійного пілота. Від себе додамо, що д-р Олекса Біланюк є родом з Лемківщини і що він є активним членом Товариства Українських Інженерів, який часто доповідає на наших наукових конференціях, є членом УНСоюзу, Відд. 472, членом пластового куреня „Бурлаки" та членом інших українських товариств і установ. Він є професором фізики у Swarthmore College біля Філядельфії, але часто працює при наукових проєктах за границею. На запрошення аргентинського уряду він провів один рік при атомових дослідах в Буенос Айресі, один рік був професором-гостем при Інституті Макса Плянка в Гайдельберґу та двічі був професором-дорадником з рамени Уряду ЗСА в Індії. Опублікував багато наукових праць з нуклеарної фізики і доповідав на численних американських і міжнародних наукових конференціях. В телефонічному інтерв'ю д-р Біланюк відмовився потвердити здогади, що його теорія може мати практичне значення, зокрема, що вона зможе відкрити можливості ультрашвидкої міжплянетарної сиґналізації. Він підкреслив, що головним завданням його теорії є виповнити прогалину, яку Айнштайн не добачив у своїй релятивістичній механіці.

Танцюристи й бандуристи в програмі Демократичного бенкету

Нюарк. — Як уже інформовано, цієї неділі, 19-го жовтня о год. 6-ій вечером відбудеться в залі Коронет при 925 Спрінґфілд евеню в Ірвінґтоні річний бенкет Українських Демократів Ню Джерзі. Бенкет відбудеться в честь колишнього губернатора Роберта Б. Майнера, який знову кандидує на цей пост у теперішніх виборах. Губернатор Майнер, сенатор Вілліямс, конґресмен Мініш та інші федеральні, стейтові і повітові та місцеві особистості з Демократичної партії візьмуть участь у цьому бенкеті що його влаштовує окремий Комітет з п. Петром Мельником на чолі. У мистецькій програмі цього бенкету виступлять відомі наші бандуристи Роман Левицький і Володимир Юркевич та один з кращих наших танцювальних ансамблів, Українські Танцюристи під проводом п. і п-ні Салабунів з Нюарку.

УСГромада в Ню Йорку матиме сходини цієї суботи

Ню Йорк. — Перші сходини Української Студентської Громади відбудуться в суботу 18 жовтня о год. 8 веч. у Лоеб Студент Сентер" кім. 510. Крім біжучих справ буде дискусія про Український С т у д ентський Конґрес, який відбувся в Мюнхені в липні ц. р. та положення українського студенства в Европі. Панелістами у цій дискусії будуть студенти які відбули цього року прогулянку до Европи.

Дня 4 жовтня відбувся вечір для старших студентів та молодих професіоналістів. Около 150 осіб приємно забавлялися на тім вечорі, який відбувся в прегарній ошкленій залі з видом на Вашинґтон Сквер парк та освітлений Ню Йорк. Між численними молодими професіоналістами було кілька письменників і науковців як приміром Володимир Одайник з Колумбійського Університету автор книжки про марксизм і екзистенціялізм. Його переклади записок Симоненка були поміщені цього літа в „Ейл Рів'ю". Провадив цим вечером культурний референт громади Андрій Кулик при співпраці секретарки Марії Цимбалістої, Ярка Кошів, Ірини Фтомин (цьогорічна Міс Союзівка) та інших членів.

„АННА ЯРОСЛАВНА"

(Продовження зі стор. 2-ої)

ва Мудрого — та невеличким змінам: викреслений чи доданий текст або акорд тут чи там, інша гармонія чи інструментація цього чи того місця.

Перед вирушенням у дорогу опера „Анна Ярославна" й її автори, лібретист і композитор, бажають членам організаційних Комітетів в усіх містах, від Дітройту починаючи, а Чикаґом — остання вистава — кінчаючи, якнайкращих успіхів у закінченні їх підготовчої праці. Одночасно висловлюємо їм усім нашу найсердечнішу подяку за всю їх жертвенну працю для добра нашої культури.

А всім учасникам - виконавцям опери, солістам і хорові, які їхатимуть без мене, тому, що скрізь мушу бути на два дні раніше, для проведення проб з оркестрами — щасливої дороги!

Заклик до батьків

Окружна Рада Союзу Українок Америки в Ню Йорку, Референтура Суспільної Опіки, звертається до Батьків з проханням подати негайно адреси своїх синів або рідних, які відбувають військову службу, у В'єтнамі чи в інших країнах поза Америкою, щоб зорганізоване жіноцтво в Союзі Українок Америки, Округи Ню Йорк, могло привітати наших хлопців вояків з надходячим Різдвом і Новим Роком сердечними, рідними листівками й пакуночками. Адреси просимо слати: П. Олена Процюк, 50 E. 76-та Вулиця, Ню Йорк, Н. Й., 10021.

Ділимося сумною вісткою з Рідньою, Приятелями і Знайомими, що дня 14-го жовтня 1969 року упокоїлася в Бозі наша Найдорожча ДРУЖИНА, МАТИ і БАБУНЯ

бл. п.

СОФІЯ з МАНУЛЯКІВ ПРАСІЦЬКА

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю, 17-го жовтня 1969 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні М. Насевичів при Tabor Rd., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОН в суботу, 18-го жовтня 1969 р. о год. 9-ій рано з того ж похоронного заведення до церкви Царя Христа при Каюга вул. у Філядельфії, а звідтам по Службі Божій на Український Католицький Цвинтар св. Марії у Факс-Чейс.

Глибокому смутку:
МИКОЛА — муж
АНАТОЛЬ — син з дружиною ОЛЕНОЮ
ОЛЕГ і ЛЮСЯ — внуки
АННА БОГАЧЕВСЬКА — мати невістки
та Ближча і Дальша Рідня на еміґрації і Україні

Ближчій і Дальшій Родині, Приятелям і Знайомим подаю сумну вістку, що наслідком трагічного випадку по 10-тиденнім побуті в лікарні дня 5-го жовтня 1969 року упокоїлась в Бозі

ЮЛІЯ з ТКАЧУКІВ ЮСЬКИВИЧ

вдова по ІЗИДОРІ ЮСЬКИВИЧ, довголітня учителька в селі Рибники, Бережанського повіту.
Похована в Німеччині біля свого мужа.
Нехай чужа земля буде їй легкою.

Шваґер — ФРАНЦ КОЛОДІЙ

В ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Найдорожчого СИНА

сл. п.

ЛЮБОМИРА ОВСІЄНКА

будуть відслужені
в ПОНЕДІЛОК, 20-го ЖОВТНЯ 1969 РОКУ у БАВНД БРУКУ, Н. Дж.

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖБИ

ЗА СПОКІЙ ЙОГО ДУШІ, а саме:
о год. 9:00 ранку в ЦЕРКВІ-ПАМ'ЯТНИКУ
СЛУЖБА БОЖА
о год. 1:30 по пол. на місці Його Вічного Спочинку на Українському Православному Цвинтарі св. Андрея
ПАНАХИДА

До участи в цих сумних Богослужбах запрошуємо Друзів, Приятелів і Знайомих.
Безмірним горем прибиті —

БАТЬКИ

Висловлюючи
ВШ. П. НАТАЛІЇ І ВАСИЛЕВІ КАЧМАРАМ та ВСІЙ РОДИНІ
моє глибоке й щире співчуття з приводу невіджалуваної смерти
МИТРОФОРНОГО ПРОТОЄРЕЯ І ПРОТОПРЕСВІТЕРА

св. п. о. Д-ра Богдана Липського

складаю пожертву 25.00 долярів на Собор св. Премудрости в Римі, замість квітів на могилу Покійного.

Ню Йорк — ІВАН КЕРНИЦЬКИЙ

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в середу, 15-го жовтня 1969 р. упокоївся в Бозі наш Найдорожчий

ЧОЛОВІК, БАТЬКО і БРАТ

бл. п.

ОЛЕКСА ГАНКЕВИЧ

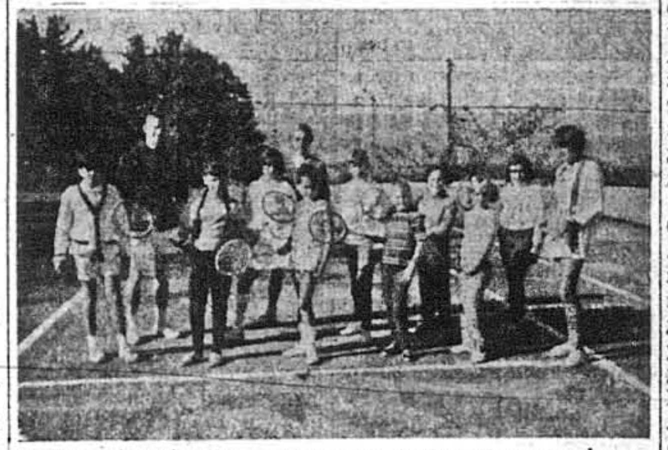
народжений 13-го лютого 1906 р. в Снятині.

ПОХОРОНИ відбудуться в суботу, 18-го жовтня 1969 р. о год. 9-ій рано з похоронного заведення Музика і Син до Катедри св. о. Николая, а звідтам на цвинтар св. о. Николая в Шикаґо.

У великому смутку:
АННА — дружина
Сестра ІРИНЕЯ, ЧСВВ — донька
ЯРОСЛАВ — син
Брат з Родиною в Шикаґо
Братова з Родиною в Канаді
Сестра з Родиною в Україні
Ближча і дальша Родина в Америці і в Україні

СПОРТ

Редагує В.Сохан

Найменші тенісисти — учасники навчання гри тенісу та їхні інструктори КЛК на Союзівці

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

УСК Ню Йорк — Кінґстон С. К., мистецькі змагання „Великої Дванадцятки" Німецько - Американського Футбольного Союзу відбудуться в неділю 19-го жовтня 1969, о год. 2:30 по полудні на грищі Шіцен Парку в Норт Берґен, Н. Дж.

— о —

ВІДБИВАНКОВИЙ ТУРНІР ПЛАСТУНІВ ЮНАКІВ

В неділю, 19-го жовтня 1969, на Українському Селі в Бавнд Бруку відбудеться міжкурінний відбиванковий турнір пластунів юнаків, що його влаштовують старшопластунські курені „Червона Калина" і „Чортополохи". Цей турнір відбудеться в програмі пластового пікніку, на якому будуть теж влаштовані міжстейтові футбольні змагання пластової молоді. Вкінці програми цього дня буде влаштована пластова вечірка, на яку, як і на цей пікнік та спортові змагання, прибуде не тільки пластова молодь, але теж її виховники та батьки. Такі відбиванкові турніри організує щорічно пластова молодь, і ці традиційні вже спортові імпрези юнацтва притягають чим раз більше гостей та стають все більше популярними серед нашого громадянства, яке виявляє зацікавлення діяльністю та вихованням нашої молоді.

ТЕНІСОВИЙ ТУРНІР КЛК

В днях 4-го і 5-го жовтня на Союзівці, під час Товариської Осінньої Зустрічі Карпатського Лещетарського Клюбу і Т-ва Українських Інженерів, відбувся на кортах цієї оселі УНСоюзу тенісовий турнір КЛК.

В групі чоловіків у фіналі Михайло Шиян переміг Віктора Герлинського і здобув чашу д-ра Ярослава Рожанковського. В другій групі чоловіків (консолейшен) вийшов переможцем Володимир Роговський, який виграв фінальну зустріч із Юрієм Грабцем. В групі жінок здобула першість Ірена Купчинська перемогою у фіналі над Іреною Рожанківською.

Переможець групи чоловіків Михайло Шиян одержує з рук фундатора д-ра Ярослава Рожанковського мандрівну чашу першуна турніру

Турніром проводив голова КЛК Ярослав Рубель, а головним суддею був інж. Роман Ракочий.

Висліди гор чоловіків
(Починаючи від чвертьфіналів)

Чвертьфінали:

М. Шиян — Ю. Витанович 6:4, 6:3
І. Сохан — П. Шиприкевич 6:2, 1:6, 7:5
Р. Ракочий мол. — А. Пащук 6:4, 6:3
В. Герлинський — А. Ленець 6:1, 6:2

Півфінали:

М. Шиян — І. Сохан 6:2, 6:1
В. Герлинський — Р. Ракочий мол. 6:4, 6:4

Фінал:

М. Шиян — В. Герлинський 6:0, 7:5

Висліди другої групи чоловіків

Півфінали:

В. Роговський — Ю. Петрикевич 6:0, 6:2
Ю. Грабець — Ю. Купчинський 6:0, 7:5

Фінал:

В. Роговський — Ю. Грабець 6:4, 6:2

Висліди жінок

І. Купчинська — Г. Герасимів 6:1, 6:0
І. Рожанковська — Дз. Ленець 6:2, 6:3

Фінал:

І. Купчинська — І. Рожанковська 6:2, 6:2

Під час спільної вечері в суботу, 4-го жовтня, члени Управи КЛК вручили інж. Михайлові Ількову відзнаку КЛК з вигравіруваною на ній подякою від КЛК за співпрацю у влаштовуванні спільних товариських зустрічей. Також відзначено інж. Андрія Пащука, члена КЛК, за найчисленнішу участь в тенісових турнірах (майже всіх на Сході) та за його джентельменську спортову поставу.

В програмі Товариської Осінньої Зустрічі влаштувала тенісова секція КЛК на кортах Союзівки навчання гри тенісу для дітей у віці 8 до 12 років, в якому взяло участь 12 хлопців та дівчат, дітей членів КЛК і ТУІА. Цією імпрезою закінчив КЛК Ню Йорк свій літній спортовий сезон 1969 року.

Роб

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ ФЕСТИН НА ТЕЛЕВІЗІЇ

Діти Української Православної Парафії Петра і Павла в Джонстовн, Па., під проводом пані Марії Форосіської та пана Петра Голубця виступлять на півгодинній телевізійній програмі в суботу, 18-го жовтня о год. 5-ій по полудні. Кольорову програму передасть стація каналу 6-го, яка охоплює Західню Пенсильвенію та частину Огайо.

ДОБРА ПОРАДА

Едмонтон. — „Покиньте церковні сварки і міжпартійні спори, виховуйте молодь в українському дусі!" — з такою порадою львов'ян повернулась за океан українська туристка, про що повідомив тижневик „Українські Вісті" з Едмонтону, в числі з 2 жовтня. Як розповідали львов'яни, становище внучки Івана франка, Зені Франко, далі зогрожене: 19 викладачів Київського університету висловились за те, щоб її позбавити права працювати в університеті: „Її можуть вислати у Казахстан". Туристка розповіла також, що в містах України є певна кількість людей, звільнених з праці, або які повернулись із заслання: „Українські установи Америки й Канади могли б допомогти цим людям, але цього не роблять".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

НЕДІЛЯ, 19 ЖОВТНЯ 1969 Р.

БРИДЖПОРТ, Конн. Збори Т-ва Укр. Січ — 59 Відд. о год. 2-ій по пол. в УНДомі під ч. 500 Галлет вулиця. Є важні справи до полагодження. Проситься чл. прибути. — Управа.

Посмертні згадки

ДМИТРО ВАРДИГА, член УНС Відд. 93 Т-ва І. Франка в Потакет, Р. Ай., помер 24 серпня 1969 р. на 76 р. ж. Покійний нар. в 1893 р. в Україні, прибув до ЗСА в 1910 р. і став членом УНС в 1925 р. Полишив в смутку жінку Анну, синів: Стефана, Тамі, Алек, Едвард і 11 внуків та 4 правнуків. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійного на Вічний Спочинок 27 серпня 1969 р. на цвинтар св. Івана, Комберленд, Р. Ай.

Вічна Йому Пам'ять!
І. Данилюк, секр

ОСИП МУДРИЙ, член УНС Відд. ч. 324 Т-ва Мир у Філядельфії, помер 26 травня 1969 р. на 77 р. ж. Покійний нар. в Україні 27 лютого 1890 р., став членом УНС в 1934 р. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійного на Вічний Спочинок на цвинтар Факс Чейс у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
І. Струк, секр.

ІЛІЯ МЕДИНСЬКИЙ, член УНС Відд. ч. 241 в Woonsocket, R. I., помер 3 жовтня 1969 р. на 74 р. ж. Нар. 8. 2. 1895 р. в Товстім, пов. Скалат, Україна, і став членом УНС в 1950 р. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійного на Вічний Спочинок 6 жовтня 1969 р. з укр. кат. церкви св. Михаїла в Blackstone, Mass.

Вічна Йому Пам'ять!
С. Бардачевський, секр.

РОЗАЛІЯ ГОРОБИОВСЬКА, членка 83 Відд. УНС Т-ва І. Франка у Філядельфії, Па., померла 3 жовтня 1969 р. Покійна нар. в с. Великі Білині, пов. Самбір, Україна. До Америки прибула молодою дівчиною. Полишила в смутку сина Мартина, невістку Стефанію і внуків: Тіну і Роберта. Рідня, приятелі і союзова громада відпровадили Покійну до катедри св. кн. Володимира, а відтак на Окленд цвинтар у Філядельфії, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа Відділу

ТАРЗАН, Ч. 6262. Тарзан дістається до села дикунів.

Всередині оселі мото-мотів примітивний спів виявляє Тарзанові, що забобонні автохтони шукають за своєю втраченою знахуркою Краімою...

Обія! Обія такі! Краіма!

Тихо, моти-моти! Це я, Тарзан, відвідую вас!